

تأثیر کیفیت افشا بر رابطه بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

سیدجواد میرعباسی

کارشناس ارشد حسابداری

javadmirabbasi@yahoo.com

آتنا خازن

کارشناس ارشد حسابداری مدیریت

atena.khazen@yahoo.com

1

چکیده

حاکمیت شرکتی به عنوان مکانیزمی برای کاهش فرصت طلبی مدیران عمل می‌کند. شرکت‌هایی که حاکمیت شرکتی ضعیفی دارند نسبت به فرصت طلبی مدیران آسیب‌پذیرتر هستند و مدیریت سود دارای اثر سوء بر ارزش شرکتشان خواهد بود. به علاوه شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی قوی می‌توانند این مسائل را کاهش دهند و به همین جهت مدیریت سود دارای اثر سوء کمتری بر ارزش شرکتشان خواهد بود و یا حتی برای آن‌ها مفید خواهد بود. در همین راستا پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین برخی معیارهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود، رابطه بین برخی معیارهای حاکمیت شرکتی و کیفیت افشا، رابطه بین کیفیت افشا و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) و همچنین اثر کیفیت افشا در ارتباط بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. قلمرو زمانی تحقیق یک دوره ۵ ساله از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار اقتصادسنجی Eviews و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل رگرسیونی چند متغیره استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده عدم وجود رابطه معنادار بین معیارهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود و همچنین کیفیت افشا و عدم رابطه معنی‌دار بین کیفیت افشا و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) و در نهایت عدم تأثیر معنی‌دار ضریب متغیر کیفیت افشا بر ارتباط بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) بوده است.

واژگان کلیدی: حاکمیت شرکتی، کیفیت افشا، مدیریت سود

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

مقدمه

آغاز هزاره سوم میلادی مصادف با وقوع بحران مالی در بسیاری از شرکت‌های آمریکایی و اروپایی بود که دامنه آن به سایر کشورها نیز کشیده شد. بسیاری از محققان، علت اصلی این بحران‌ها را ضعف در سیستم‌های حاکمیت شرکتی عنوان کردند. به راستی، علت این بحران‌های حاکمیتی چه بود؟ اگر چه پاسخگویی به این سوال پیچیده بوده و ممکن است در شرکت‌های مختلف، متفاوت باشد، اما می‌توان گفت که عواملی همچون، رفتار اخلاقی ضعیف در سطح شرکت، وجود مدیران چاپلوس و فاقد تخصص در اداره امور شرکت، وجود کنترل‌های داخلی ضعیف برای جلوگیری یا کشف مشکلات در سطح شرکت و نظارت‌های ضعیف خارجی (مانند مقررات‌گذاران، بازار سرمایه، حساب‌رسان، چارچوب‌های حقوقی و...) در بروز این بحران‌ها نقش زیادی داشته‌اند (بنکرز، ۱، ۲۰۰۴).

تقاضا برای گزارشگری مالی و افشا از عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد نمایندگی بین مدیران و سرمایه‌گذاران برون سازمانی ناشی می‌شود (هیلی و پالپو، ۲، ۲۰۰۱). با جدا شدن مالکیت از مدیریت، مدیران به عنوان نماینده مالکان (سهام‌داران)، شرکت را اداره می‌کنند. با شکل‌گیری رابطه نمایندگی، تضاد منافع بین سهام‌داران و مدیران ایجاد می‌گردد. بدان معنا که ممکن است مدیران دست به رفتارهای فرصت طلبانه زده، تصمیماتی اتخاذ نمایند که در راستای منافع شخصی آن‌ها و عکس منافع سهام‌داران باشد (مهرانی و همکاران، ۱۳۸۹). افشای مطلوب شرکت‌ها اقدامی است که می‌تواند به میزان زیادی مانع از این رفتارهای فرصت طلبانه شود. افشای مالی سالم با ایجاد پل ارتباطی، شکاف عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهام‌داران و در نتیجه مشکل نمایندگی را کاهش می‌دهد، در مقابل افشای مالی ضعیف اغلب باعث گمراهی سهام‌داران شده و ممکن است مانند رسوایی‌های مالی اخیر گزارش شده اثرات نامطلوبی بر ثروت آن‌ها بگذارد (کارامنو و وفیاس، ۳، ۲۰۰۵). افشا و حاکمیت شرکتی مفاهیم نزدیکی به یکدیگر هستند (الکساندرینا، ۴، ۲۰۱۳). بنابراین می‌توان گفت در شرکت‌هایی که میزان افشای اطلاعاتی بیشتر بوده و اطلاعات کامل و موثرتری به بازار سرمایه ارائه می‌شود، حاکمیت شرکتی از اعتبار بالاتری برخوردار است.

حاکمیت شرکتی به عنوان مکانیزمی برای کاهش فرصت طلبی مدیران عمل می‌کند. شرکت‌هایی که حاکمیت شرکتی ضعیفی دارند نسبت به فرصت طلبی مدیران آسیب‌پذیرتر هستند و مدیریت سود دارای اثر سوء بر ارزش شرکتشان خواهد بود. به علاوه شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی قوی می‌توانند این مسائل را کاهش دهند و به همین جهت مدیریت سود دارای اثر سوء کمتری بر ارزش شرکتشان خواهد بود و یا حتی برای آن‌ها مفید خواهد بود (مهرانی و نوروزی، ۱۳۹۴).

بیان مسئله تحقیق

استفاده کنندگان از گزارش‌های مالی شرکت‌ها، برای تصمیم‌گیری در زمینه‌ی خرید، فروش، ارزیابی عملکرد مدیران و دیگر تصمیم‌های اقتصادی مهم، به اطلاعات مالی باکیفیت نیاز دارند. به طور کلی، سرمایه‌گذاران زمانی در یک واحد اقتصادی سرمایه‌گذاری می‌کنند که نخست درباره‌ی آن اطلاعات کافی داشته باشند و دوم، به این اطلاعات اطمینان کنند. از طرفی با توجه به اینکه صورت‌های مالی، اطلاعات باارزشی را برای گروه‌های برون‌سازمانی فراهم می‌کند، اتکای شدید بر اعداد حسابداری و به ویژه سود، انگیزه‌های قدرتمندی را برای مدیران فراهم می‌کند تا به نفع خودشان اقدام به دستکاری سود کنند. این امر موجب می‌شود، استفاده‌کنندگان به اطلاعات غلطی دست یابند و بر اساس آن تصمیم‌های نادرستی اتخاذ کنند (الجفیری، ۵، ۲۰۰۷).

¹-Banks

²-Healy & Palepu

³-Karamanou & Vafeas

⁴-Alexandrina

⁵ - Aljifri

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

مدیریت سود معمولا به تلاش مدیران شرکت‌ها در جهت دستکاری سود گزارش شده اشاره دارد. حتی اگر این فعالیت مطابق با مقررات باشند، می‌توانند از فرصت‌طلبی مدیران برای بهره‌برداری از قراردادهای پاداش نشأت بگیرند (بیکر و همکاران، ۲۰۰۳). به عنوان مثال مدیران می‌توانند برای بهتر نشان دادن عملکرد شرکت، سود را بیش‌تر گزارش کنند و از پرداخت‌های انگیزشی مانند پاداش مبتنی بر سود بهره‌مند گردند و یا سود را برای کسب مزایا از طرح‌های اختیار خرید سهام کارکنان کاهش دهند تا بدین وسیله قیمت جاری سهام کاهش یابد. با این وجود امکان دارد برخی افراد استدلال کنند که مدیران می‌توانند تکنیک‌های مدیریت سود را در جهت مخابره اطلاعات معینی استفاده کنند (داتا و گیگلر، ۲۰۰۲).

حاکمیت شرکتی به عنوان مکانیزمی برای کاهش فرصت‌طلبی مدیران عمل می‌کند. شرکت‌هایی که حاکمیت شرکتی ضعیفی دارند نسبت به فرصت‌طلبی مدیران آسیب‌پذیرتر هستند و مدیریت سود دارای اثر سوء بر ارزش شرکتشان خواهد بود. علاوه بر این شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی قوی می‌توانند این مسائل را کاهش دهند و به همین جهت مدیریت سود دارای اثر سوء کمتری بر ارزش شرکتشان خواهد بود و یا حتی برای آن‌ها مفید خواهد بود (مهرانی و نوروزی، ۱۳۹۴).

سیستم حاکمیت شرکتی از جمله عوامل خاص یک شرکت می‌باشد که تاثیرگذارای آن بر کیفیت افشا و مدیریت سود قابل بررسی است. حاکمیت شرکتی مجموعه قوانین و رویه‌های حاکم بر روابط مدیران، سهامداران و حساب‌رسان شرکت است که با اعمال یک سیستم نظارتی از حقوق سهامداران حمایت می‌کند (بابایی و احمدوند، ۱۳۸۷). حاکمیت شرکتی چنانچه به صورت اثربخش انجام شود، کنترلی برای رفتار مدیریت در تخصیص منابع سازمان محسوب می‌شود و هر آنچه این امر به طور موفقیت آمیزتر انجام شود، سهامداران حداکثر بازده را روی سرمایه بدست خواهند آورد (روان‌مهر، ۱۳۹۰).

بنابراین در هر سازمان، وجود یک سازوکار راهبردی شرکتی اثربخش، به منظور حفاظت از حقوق سرمایه‌گذاران برای دستیابی به اطلاعات درست و منصفانه در مورد شرکت حیاتی است. شفافیت و افشا، از کارکردهای اصلی حسابداری و اجزای اساسی راهبردی شرکتی است. هر چه شفافیت و افشا کیفیت بیشتری داشته باشد، اطلاعات بهتری در خصوص نحوه‌ی اداره‌ی شرکت در اختیار ذینفعان قرار می‌گیرد. هدف نظام حاکمیت شرکتی، کسب اطمینان از عدم وقوع رفتار فرصت‌طلبانه است. این امر به واسطه‌ی شفافیت و افشای اطلاعات امکان‌پذیر است و به کاهش مشکلات نمایندگی و اطلاعات نامتقارن بالقوه بین مدیر(نماینده) و ذینفعان مختلف (سهام‌داران، اعتباردهندگان و ...) منجر می‌شود. افشای گسترده می‌تواند سبب جلب اعتماد سرمایه‌گذاران در مورد جنبه‌های مختلف عملکرد یا عملیات شرکت شود و به کاهش سطح عدم تقارن اطلاعاتی یا به گفته‌ای، کاهش هزینه‌های اطلاعاتی سرمایه‌گذاران بیانجامد (خدمای پور و همکاران، ۱۳۹۲).

هدف تحقیق

اهداف کاربردی: ارائه معیاری جدید برای ارزیابی و مقایسه شرکت‌ها توسط سرمایه‌گذاران با بررسی کیفیت افشا بر رابطه بین مدیریت سود و حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

اهداف علمی: این تحقیق ادبیات حاکمیت شرکتی و مدیریت سود و کیفیت افشا را مورد مطالعه قرار داده و به مبانی نظری این موضوعات افزوده خواهد شد و همچنین به سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان کمک شود تا با استفاده از این اطلاعات مالی، شناخت بیشتری نسبت به عناصر صورت‌های مالی پیدا کنند

⁶ - Baker et al

⁷ - Dutta & Gigler

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

امروزه از حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی یاد می‌شود. اطلاعات حسابداری نقش انکارناپذیری را در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی ایفای نمایند. مدیران، سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان جهت انجام مسئولیت‌ها و نقش‌های خویش از گزارش‌های مالی که توسط سیستم حسابداری تهیه می‌گردد، استفاده می‌کنند (ثقفی، ۱۳۷۳).

بررسی وضعیت موجود شرکت‌ها و نگرانی‌های سهام‌داران در خصوص افت ارزش سهام باعث گردیده که حاکمیت شرکتی یکی از رایج‌ترین عبارات در واژگان تجارت جهانی و به گونه‌ای خاص عملکرد هیأت‌مدیره شود. نظام حاکمیت شرکتی که با حفظ تعادل میان اهداف اجتماعی و اقتصادی و اهداف فردی و جمعی سروکار دارد. موجب ترغیب استفاده کارآمد از منابع الزام پاسخ‌گویی شرکت‌ها درباره وظیفه مباشرت برای اداره منابع می‌شود. پیچیدگی روابط اجتماعی و اقتصادی در بنگاه‌های اقتصادی و بروز تضاد منافع در حوزه‌های متفاوت میان گروه‌های مختلفی که به نحوی با بنگاه‌های اقتصادی در تعامل هستند، نیاز به استقرار یک نظام حاکمیت شرکتی مناسب در شرکت‌ها که حامی حقوق و منافع همه گروه‌ها ذینفع باشد را بیش از پیش ضروری می‌سازد. رسوایی مالی و فروپاشی دو کمپانی غول‌آسای انرون و وردکام در آمریکا و تلوان در استرالیا در اواخر دهه نود و اوایل هزاره جدید نگرانی‌های اساسی در مورد مدیریت سود و استفاده ابزاری از سود گزارش شده را به وجود آورد. بدین جهت تمایل و توجه جدی سهامداران و دولت را به برقراری با صلابت حاکمیت شرکتی فزونی بخشید. اجرای نظام حاکمیت شرکتی می‌تواند باعث اختصاص بهینه منابع و ارتقای شفافیت اطلاعات و در نهایت رشد توسعه اقتصادی گردد. سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر اطلاعات افشا شده توسط شرکت برای سهامداران آن اثر می‌گذارد و احتمال عدم افشای کامل و مطلوب اطلاعات و افشای اطلاعات کم اعتبار را کاهش می‌دهد (جبالی، ۱۳۹۵). سازوکارهای حاکمیت شرکتی با کاهش مشکلات نمایندگی می‌توانند فرصت‌های مدیریت سود را کاهش داده و در نتیجه کیفیت سود را افزایش دهند (مشایخ و اسماعیلی، ۱۳۸۵).

پیشینه‌های تحقیق

تحقیقات داخلی

قدرتی و فیضی (۱۳۹۴)، در پژوهشی به بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی بر میزان مدیریت سود پرداختند. نتایج آن‌ها حاکی از عدم تاثیرگذاری نسبت سرمایه‌گذاران نهادی، نسبت مدیران غیر موظف در ترکیب هیأت‌مدیره، وجود مدیرعامل شرکت به عنوان رئیس یا نایب رئیس هیأت‌مدیره و وجود حسابرس داخلی بر میزان مدیریت سود می‌باشد.

خدمی‌پور و محرومی (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای تاثیر افشای اختیاری را بر یکی از معیارهای ارزش شرکت (مربوط بودن سود هر سهم) شد مورد آزمون قرار داده‌اند. پیش‌بینی می‌شده است که افزایش سطح افشای اختیاری (که در این تحقیق از معیار مبین برای اندازه‌گیری سطح افشای اختیاری استفاده شده است) باعث افزایش ارزش شرکت شود. هر چند تحقیقات اخیر بیانگر ارتباط مثبت و معنادار بین متغیرهای حسابداری و متغیرهای افشاء می‌باشد. اما نتایج حاکی از آن است که ارتباط معناداری بین افشاء اختیاری و مربوط بودن سود هر سهم وجود ندارد. دلیل عمده را می‌توان در عدم توانایی سرمایه‌گذاران و سایر فعالان بازار در استفاده از اطلاعات اختیاری افشا شده دانست، همچنین در شرکت‌های مورد بررسی در این تحقیق افشای اختیاری اطلاعات به طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است.

باغومیان و نقدی (۱۳۹۳)، تاثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر میزان افشای اختیاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دارند. با مطالعه شرکت‌های بورسی در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ به این نتیجه رسیدند که از میان سازوکارهای حاکمیت شرکتی، تنها مالکیت نهادی رابطه مستقیم و معناداری با سطح افشا اختیاری دارد و استفاده

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

همزمان از سازوکارهای حاکمیت شرکتی و نظام گزارشگری اطلاعات، منجر به کاهش هزینه‌های ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی نمی‌شوند.

اولی و همکاران (۱۳۹۳)، به بررسی تحلیل رابطه حاکمیت شرکتی و ارزش افزوده اقتصادی در بورس اوراق بهادار تهران با یک نمونه ۱۲۲ تایی از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ملی دوره زمانی ۱۳۸۸-۱۳۸۵، پرداختند. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که بین پنج عنصر حاکمیت شرکتی، شامل درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی، درصد مالکیت سهامداران عمده، درصد مالکیت سهامداران کنترلی، تفکیک نقش مدیرعامل از رییس هیات مدیره و درصد اعضای غیر موظف هیات مدیره، فقط متغیر درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی تاثیر معنادار و مثبتی بر ارزش افزوده اقتصادی دارد. به علاوه رابطه علیت این متغیر با ارزش افزوده اقتصادی نیز براساس آزمون علیت‌گرنجری تایید می‌شود. شرکت‌های ایران خودرو، سرمایه‌گذاری معاون و فلزات و سایپا به ترتیب دارای بالاترین اثرگذاری حاکمیت شرکتی بر ارزش افزوده اقتصادی می‌باشند.

همتی و همکاران (۱۳۹۲)، در تحقیقی به بررسی تاثیر سازوکارهای نظام راهبری شرکتی بر عملکرد مالی و شفافیت اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ پرداختند. برای آزمون فرضیه‌های تحقیق، داده‌های ۶۷ شرکت مورد استفاده قرار گرفت. یافته‌های تحقیق حاکی از آن بود که متغیرهای تمرکز مالکیت، مالکیت نهادی، استقلال هیات مدیره و مدت زمان تصدی مدیر عامل در هیات مدیره، تاثیر مثبت و معنادار و متغیرهای اندازه هیات مدیره و دوگانگی وظایف مدیرعامل تاثیر منفی و معنادار بر عملکرد شرکت دارند. دیگر نتایج تحقیق نشان داد که متغیرهای تمرکز مالکیت، مالکیت نهادی، استقلال هیات مدیره و مدت زمان تصدی مدیر عامل در هیات مدیره، تاثیر مثبت و معنادار و متغیرهای اندازه هیات مدیره و دوگانگی وظایف مدیرعامل تاثیر منفی و معنادار بر شفافیت اطلاعاتی دارند.

پورحیدری و حسین پور (۱۳۹۱)، در مقاله‌ای به بررسی رابطه افشای اختیاری با ارزش سهام شرکت پرداختند. در این مقاله شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و سال‌های ۸۶ و ۸۸ مورد توجه بوده است و برای محاسبه شاخص افشای اختیاری از چک پستی شامل ۶۰ مورد افشا که شرکت‌ها می‌توانستند به صورت اختیاری به افشای آن‌ها بپردازند استفاده گردید. در این تحقیق برای آزمون فرضیات از شش مدل که بر اساس شاخص‌های ارزش بازار سهام، نسبت ارزش بازار به ارزش تدوین شده اند استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین افشای اختیاری و ارزشی بازار سهام وجود ندارد. یعنی با افزایش افشای اختیاری توسط شرکت ارزش بازار سهام شرکت‌ها افزایش نمی‌یابد.

رودپشتی و همکاران (۱۳۹۱)، نتیجه گرفتند که بین تمرکز مالکیت و نسبت اعضای غیرموظف هیئت مدیره با مدیریت سود رابطه منفی و بین سهامداران نهادی و مدیریت سود رابطه مثبت معنا دار وجود دارد.

مشکی و نوردیده (۱۳۹۱)، با توجه به موضوع هموارسازی سود که در جهت نوسان‌گیری دوره‌ای سود انجام میشود، در پی بررسی رابطه مدیریت سود و پایداری سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برآمدند و به این نتیجه رسیدند که سود شرکت‌های هموارساز نسبت به شرکت‌های غیر هموارساز از پایداری بیشتری برخوردار است و شرکت‌های هموارساز، سود سهام پایدارتری در آینده اعلام نموده‌اند.

برادران حسن‌زاده و همکاران (۱۳۹۱)، در یک بررسی ارتباط بین هشت مکانیزم حاکمیت شرکتی (شامل تفکیک پست مدیرعامل از رئیس هیأت مدیره، ساختار هیأت مدیره، میزان مالکیت بزرگترین سهامدار، ساختار مالکیت شرکت، اصلی یا فرعی بودن شرکت، میزان نفوذ و مالکیت دولت، درصد سهام شناور آزاد و مرجع حسابرسی شرکت) و ارزش ایجاد شده برای سهامداران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که از هشت مکانیزم حاکمیت شرکتی مورد بررسی، چهار مکانیزم (شامل میزان نفوذ و مالکیت دولت، میزان مالکیت سهامداران نهادی، سساختار سرمایه و میزان سهام شناور آزاد) با ارزش ایجاد شده برای سهامداران رابطه دارند.

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

یافته‌های پژوهش‌های مشایخی و محمدآبادی (۱۳۹۰)، بیانگر آن است که با بیشتر شدن تعداد جلسات هیأت مدیره و افزایش حضور مدیران غیرموظف در آن، کیفیت سود حسابداری افزایش یافته است. این در حالی است که بین تفکیک مسئولیت‌های مدیرعامل و رئیس هیأت مدیره از یکدیگر و کیفیت سود رابطه معنادار وجود ندارد.

سجادی و همکاران (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود، به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود و معرفی پژوهش‌های مختلف انجام شده در این زمینه پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که حسابرسان با رسیدگی‌های دقیق و باکیفیت خود می‌توانند اقلام تعهدی مورد استفاده‌ی مدیران را کاهش و مدیریت سود را محدود کنند.

فخاری و هدایت‌تبار (۱۳۹۰)، در تحقیق خود به بررسی اثر افشا بر مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. در این تحقیق آن‌ها برای اندازه‌گیری افشا، از فهرست افشایی که وزندهی آن بر اساس نظر خبرگان بود، استفاده کردند و ارتباط آن را با حجم اقلام تعهدی غیرعادی، به منزله شاخص مدیریت سود بررسی کردند، نتایج آن‌ها ارتباط منفی بین کیفیت افشا و مدیریت سود را گزارش داد.

نمازی و همکاران (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، جهت تعیین کیفیت حسابرسی از دو معیار اندازه حسابرسی و دوره تصدی حسابرسی (چهارسال) و به منظور محاسبه مدیریت سود از مدل تعدیل شده جونز استفاده کردند. آن‌ها دریافتند که بین مدیریت سود و اندازه حسابرسی، یک رابطه مثبت ولی غیرمعنی‌دار و هم‌چنین بین مدیریت سود و دوره تصدی حسابرسی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.

بنی مهد و عرب عامری (۱۳۹۰)، در پژوهشی اثر شاخص مدیریت سود بر بدهی را در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ مورد بررسی قرار دادند. در این پژوهش متغیرهای مستقل شامل شاخص مدیریت سود، اندازه شرکت، شاخص، نسبت دارایی ثابت، رشد فروش و متغیر وابسته نسبت بدهی می‌باشد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، مدیریت سود و اندازه شرکت با نسبت بدهی شرکت‌ها رابطه‌ای ندارند. اما شاخص سودآوری، رشد فروش رابطه‌ای منفی با نسبت اهرمی و نسبت دارایی ثابت رابطه‌ای مثبت با نسبت بدهی دارد. نتایج پژوهش رویکرد کارایی تئوری اثباتی حسابداری درباره مدیریت سود، در توضیح و پیش‌بینی بدهی را تایید نمی‌نماید.

رهنمایی و همکاران (۱۳۹۰)، در تحقیقی با عنوان تاثیر مکانیزم‌های نظام راهبری شرکت بر مدیریت سود به این نتیجه رسیدند، که هر چقدر تمرکز مالکیت و استقلال هیأت‌مدیره بیشتر باشد مدیریت سود کاهش یافته و رابطه مثبت معناداری بین دوگانگی وظیفه مدیرعامل و مدیریت سود وجود دارد.

خدادی و همکاران (۱۳۸۹)، به بررسی تاثیر مدیریت سود بر مربوط بودن سود هر سهم و ارزش دفتری هر سهم با تفکیک اقلام تعهدی اختیاری کوتاه مدت، اقلام تعهدی اختیاری بلندمدت و کل اقلام تعهدی اختیاری پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد، مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی اختیاری کوتاه مدت و بلندمدت موجب کاهش مربوط بودن سود هر سهم و ارزش دفتری هر سهم می‌شود. همچنین، تاثیر مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی اختیاری بلندمدت در مقایسه با اقلام تعهدی اختیاری کوتاه مدت بر مربوط بودن سود و ارزش دفتری بیشتر است.

آقایی و چالاکی (۱۳۸۸)، بین مولفه‌های مالکیت نهادی و استقلال هیأت مدیره با مدیریت سود ارتباط منفی معناداری وجود دارد. همچنین بین نفوذ مدیرعامل، دوگانگی وظیفه مدیرعامل، اندازه هیأت مدیره و مدت زمان تصدی مدیرعامل با مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.

نوروش و حسینی (۱۳۸۸)، رابطه بین کیفیت افشای شرکتی (شامل قابلیت اتکا و بموقع بودن) و مدیریت سود را بررسی کردند. در این تحقیق برای اندازه‌گیری کیفیت افشا از دو معیار بموقع بودن و قابلیت اتکا استفاده شده است. یافته‌های این تحقیق نشان

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

می‌دهد که بین کیفیت افشای شرکتی و مدیریت سود رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد. همچنین، رابطه منفی معنی‌داری بین موقع بودن افشای شرکتی و مدیریتی سود وجود دارد. این محققان در تشریح یافته‌های خود بیان می‌کنند که بهبود کیفیت افشای شرکتی باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می‌گردد و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، مدیریت سود کمتر را به همراه دارد. آهنگری و شاکری (۱۳۸۸)، رابطه بین مدیریت سود و فرایند ارزش‌گذاری شرکت را از راه ارزیابی تاثیر مدیریت سود بر میزان مربوط بودن سود و ارزش دفتری با ارزش بازار سهام، بررسی کرده‌اند. نتایج این تحقیق نشان داد که قابلیت اتکای ضعیف سود، مربوط بودن سود را کاهش می‌دهد. همچنین، مدیریت سود مربوط بودن سود را کاهش و مربوط بودن ارزش دفتری را افزایش می‌دهد.

قالیباف اصل و رضایی (۱۳۸۷)، تاثیر ترکیب هیأت مدیره بر عملکرد شرکت‌های بزرگ را بررسی نمودند. نتایج تحقیق آنان نشان می‌دهد بین نسبت اعضای غیرموظف هیأت مدیره و هیچ یک از معیارهای عملکرد شرکت رابطه معناداری وجود ندارد. فعلی (۱۳۸۷)، در بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و ارزش شرکت، به بررسی نقش سهام‌داران نهادی و درصد مدیران غیر موظف بر ارزش شرکت در اطلاعات چهار ساله ۹۷ شرکت پرداخته است. نتایج نشان داد که با توجه به آن که میزان مالکیت نهادی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران زیاد می‌باشد، رابطه معناداری بین سهام‌داران نهادی و ارزش شرکت وجود ندارد. همچنین با توجه به اینکه در شرکت‌های نمونه حداقل یک عضو غیر موظف در هیأت مدیره وجود دارد، رابطه معنادار بین وجود مدیران غیر موظف و ارزش شرکت وجود دارد.

7

اعتمادی و همکاران (۱۳۸۶)، به بررسی رابطه ابزارهای راهبردی شرکتی شامل درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی و درصد اعضای غیرموظف هیأت مدیره با اختلاف قیمت خرید و فروش پیشنهادی سهام روی ۱۱۱ شرکت بورس اوراق بهادار تهران طی دوره پنج ساله ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۵ پرداختند. نتایج نشان داد که بین ابزارهای راهبردی شرکتی و نقدشوندگی سهام رابطه معناداری وجود ندارد. نوری فرد (۱۳۷۷)، پژوهشی را تحت عنوان افشای اطلاعات در گزارش‌های مالی شرکت‌ها انجام داده است. در این پژوهش کوشش شده است تا جنبه‌های کمی و کیفی افشای اطلاعات در ایران ضمن بررسی گزارش‌های سالیانه مورد ارزیابی قرار دهد. وی برای اندازه‌گیری افشا از چک لیست افشا تحقیقات پژوهشگرانی مانند بازبی (۱۹۷۴) و... استفاده کرد که شامل ۵۵ مورد افشا بود. روند افشای اطلاعات در قالب سه ویژگی از ویژگی‌های شرکت (میزان دارایی، حاشیه سود، ماهیت صنعت)، مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصله از این پژوهش نشان داد، میان اندازه شرکت از لحاظ جمع دارایی‌ها و حاشیه سود و میزان افشا در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی رابطه مثبتی وجود دارد، اما میان نوع صنعت و افشا رابطه‌ای وجود ندارد.

تحقیقات خارجی

جاتینینگرام^۸ و همکاران (۲۰۱۶)، در پژوهشی به بررسی تاثیر کیفیت افشا بر حاکمیت شرکتی و مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که کیفیت افشا تاثیر مثبت و قابل توجهی بر رابطه بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود دارد. همچنین کیفیت افشا و حاکمیت شرکتی خوب می‌تواند دستکاری مدیریت در سود را کاهش دهد.

ویلانوا-ویلار^۹ و همکاران (۲۰۱۶)، تاثیر برخی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی (اندازه هیأت‌مدیره، استقلال هیأت‌مدیره، تلاش هیأت‌مدیره و دوگانگی وظیفه مدیرعامل) را بر خلق ارزش در شرایط بحران اقتصادی مورد بررسی قرار دادند. تحقیق آنان بر روی تعدادی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اسپانیا در دوره زمانی بین ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۲ صورت گرفته است.

^۸ -Jatiningrum

^۹ -Villanueva-Villar

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

یافته‌های آنان نشان می‌دهد که در سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۲ که دارای بیشترین و عمیق‌ترین بحران اقتصادی بوده‌اند، اندازه هیأت‌مدیره و استقلال هیأت‌مدیره از مهم‌ترین متغیرهای تاثیرگذار در خلق ارزش بوده‌اند و رابطه مثبتی با خلق ارزش داشته‌اند. همچنین آنان یافتند که در شرایط بحران مالی جهانی توجه به حاکمیت شرکتی موثر و قوی از سوی سیاست‌گذاران در پیدایش خلق ارزش بسیار مهم می‌باشد.

شارینا و روهانا (۲۰۱۶)، تاثیر اندازه هیأت‌مدیره، تعداد جلسات هیأت‌مدیره و دوگانگی مدیر عامل در جلوگیری از تقلب در شرکت در بین ۹۹ شرکت متقلب پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مالزی را مورد بررسی قرار داده است. این مطالعه نشان می‌دهد که در مالزی غالباً جلسات هیأت‌مدیره می‌تواند به عنوان روشی برای شناسایی تقلب در شرکت باشد. نتایج باعث افزایش سیاست حاکمیت شرکتی موجود در مالزی به منظور افزایش دستیابی به بورس اوراق بهادار بدون شرکت متقلب، می‌شود. نخیلی و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهشی به تجزیه و تحلیل اثر تعدیلی حاکمیت شرکتی و ویژگی‌های مالکیت در کاهش مدیریت سود از طریق جریان‌های نقدی آزاد پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد مدیران اغلب برای گزارش سود از ابزارهای مدیریت سود استفاده می‌کنند.

ستا و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهشی به بررسی ماهیت افشای داوطلبانه در شرکت‌ها با اندازه متوسط با تمرکز بر کیفیت ارتباطات با شرکت‌های دیگر پرداختند و به این نتیجه رسیدند که میان مالکیت اقلیت و کمیته حسابرسی با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباط مثبت معناداری وجود دارد، میان مالکیت مدیریتی و اندازه هیأت‌مدیره با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباط منفی معناداری وجود دارد، همچنین میان حضور مالکان نهادی و مدیران غیرموظف با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباطی وجود ندارد.

کایا (۲۰۱۴)، به بررسی تاثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت افشای اطلاعات پرداخت. بدین منظور اطلاعات ۵۱ شرکت آمریکایی از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۰ مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که اندازه شرکت و سطح نوآوری در سازمان به صورت مثبت و معناداری با کیفیت افشای اختیاری در شرکت ارتباط دارد.

راسمین و همکاران (۲۰۱۴)، به "تاثیر جریان مازاد نقدی آزاد و کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود: مورد کشورهای مثلث رشد" پرداختند. تجزیه و تحلیل آماری نشان می‌دهد که کیفیت حسابرسی ارتباط منفی با اندازه‌گیری مدیریت سود دارد. با این حال، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل چند متغیره نشان می‌دهد که کیفیت حسابرسی با مدیریت سود وابستگی دارد.

یور و همکاران (۲۰۱۴)، بین متغیرهایی همچون (اندازه شرکت، اندازه شرکت حسابرسی، نسبت مدیران غیرموظف، مالکیت شرکتی و نهادی) با افشای اختیاری رابطه مثبت و بین اهرم و مالکیت سهامداران اقلیت با افشای اختیاری رابطه منفی و در نهایت بین متغیرهایی همچون (سودآوری عمر شرکت، اندازه هیأت‌مدیره) با افشای اختیاری رابطه منفی معناداری یافت نشد. تسپوریدو و اسپاتیس (۲۰۱۴)، نشان دادند که اظهار نظر حسابرس ارتباط معناداری با مدیریت سود ندارد. همچنین مشخصه‌های مالی شرکت صاحبکار، مانند سودآوری و اندازه شرکت، در تصمیم حسابرس پیرامون تعدیل گزارش خود در ارتباط با ابهام در تداوم فعالیت مؤثرتر از مدیریت سود است. به بیان دیگر، مدیریت سود نقشی در این ارتباط ندارد.

¹⁰ -Sharina & Rohana

¹¹ - Nekhili

¹² - Satta

¹³ - Kaya

¹⁴ - Rusmin et al

¹⁵ - Uyar

¹⁶ - Tsipouridou & Spathis

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

ژانگ (۲۰۱۴)، در تحقیق خود تحت عنوان ارتباط بین کیفیت حساسی و مدیریت سود، به این نتیجه رسیدند که افزایش کیفیت حساسی موجب افزایش مدیریت سود واقعی می‌شود.

اکساندرینا (۲۰۱۳)، به بیان این موضوع پرداخت که چطور هیأت مدیره شرکت در میزان افشای شرکت موثر می‌باشد. برای این منظور به بررسی ویژگی‌های هیأت مدیره و سطوح مختلف افشا در محیط بانکی اتحادیه اروپا پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد، سازمان‌های بانکی که مدیران غیر موظف بیشتر، اعضای هیأت مدیره با تجربه بالاتر، جلسه‌های منظم‌تری دارند، اطلاعات شفاف‌تر و بیشتری را افشا می‌نمایند.

آموزش ۱۷ و همکاران (۲۰۱۳)، به مطالعه رابطه میان کیفیت افشا و کیفیت حاکمیت شرکتی پرداختند. با در نظر گرفتن ۸۰ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۲۰۰۶-۲۰۰۹ مشاهده کردند که میان افشای اطلاعات و کیفیت حاکمیت شرکتی ارتباط مثبت معناداری وجود دارد.

کارمیر و همکاران (۲۰۱۳)، در تحقیق خود بین ۵۶۹ شرکت کانادایی و آمریکایی طی دوره ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵ به این نتیجه رسیدند که بین مدیریت سود و عدم تقارن اطلاعاتی ارتباط مثبتی برقرار است و پیچیدگی و عدم اطمینان محیطی منجر به تشدید ارتباط بین مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) و عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود.

آدوت و همکاران ۱۸ (۲۰۱۳)، شرکت‌های مدیریت سود پیشگویانه و فرصت‌گرایانه را به وسیله بررسی رابطه بین اقدام تعهدی اختیاری و جریان نقدی آینده شناسایی کردند. آن‌ها دریافتند که نسبت به شرکت‌هایی که نه به عنوان پیشگویانه و نه فرصت‌گرایانه طبقه بندی شده اند، شرکت‌های مدیریت سود پیشگویانه (فرصت‌گرایانه) سطوح بالاتری (پایین‌تری) از درآمد، پاداش و مزایای کل را دارند.

آموزش ۱۹ و همکاران (۲۰۱۳)، به مطالعه بین کیفیت افشا و حاکمیت شرکتی پرداختند. با در نظر گرفتن ۸۰ شرکت عضو بورس اوراق بهادار در بازه زمانی ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۹ مشاهده کردند که میان افشای اطلاعات و کیفیت حاکمیت شرکتی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

تانگجیتپریم ۲۰ (۲۰۱۳)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین رتبه حاکمیت شرکتی و کاهش اثر منفی مدیریت سود پرداختند. نتایج وی مدرکی را فراهم می‌کند که از نقش حاکمیت شرکتی در کاهش اثر منفی مدیریت سود حمایت می‌کند. این پژوهش نشان می‌دهد که اثر منفی مدیریت سود بر ارزش شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی خوب، کمتر است. اما اثر منفی مدیریت سود بر ارزش شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی ضعیف بیشتر است زیرا چنین شرکت‌هایی نسبت به فرصت‌طلبی مدیران آسیب‌پذیرتر هستند.

اینیلو ۲۱ و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی و انتخاب حسابرسان در شرکت‌های ایتالیایی پرداختند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، استقلال اعضای هیأت‌مدیره نقشی در انتخاب حسابرسان ندارد. همچنین بین دوگانگی وظیفه مدیرعامل و انتخاب حسابرسان رابطه معنادار منفی وجود دارد. بین اندازه هیأت‌مدیره و انتخاب حسابرسان رابطه معنادار مثبت وجود دارد.

نینچن ۲۲ و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهشی به بررسی تأثیر قوانین افشا بر مدیریت سود ناشی از معاملات با اشخاص وابسته پرداختند. آن‌ها در پژوهش خود برای اندازه‌گیری مدیریت سود، مدل تعدیل شده جونز را بکار بردند. آن‌ها به این نتیجه

17- Amoozesh

18- Adut et al

19- Amoozesh

20- Tangjitperm

21- Ianniello

22- Nen-Chen

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

رسیدند که به دنبال قوانین افشای تصویب شده کشور تایوان در نوامبر ۲۰۰۰، در مدیریت سود شرکت‌های تایوانی که دارای معاملات اشخاص وابسته با شرکت‌های چینی بوده‌اند، کاهشی رخ داده است. به طور کلی آن‌ها بیان کردند قوانین افشا، مدیریت سود را کاهش می‌دهد.

لوکمن ۲۳ و همکاران (۲۰۱۲)، به مطالعه رابطه بین حاکمیت شرکتی و افشای داوطلبانه اطلاعات پرداختند. بررسی گزارشات سالانه ۲۷۵ شرکت مالزیایی در سال ۲۰۰۷ حاکی از این بود که در شرکت‌های با کیفیت حاکمیت شرکتی بالا احتمال بیشتری مبنی بر افشای داوطلبانه اطلاعات وجود دارد.

المانس ۲۴ و همکاران (۲۰۱۲)، ارتباط معنی‌دار و منفی بین تمرکز مالکیت (مالکیت عمده)، و ارتباط معنی‌دار و مثبت بین مالکیت نهادی با افشای اختیاری یافته‌اند و همچنین هیچ ارتباط معنی‌داری بین مالکیت مدیریتی و افشای اختیاری مشاهده نشده است.

راسید ۲۵ (۲۰۱۲)، طبق پژوهشاتی که انجام دادند به این نتیجه رسیدند که تعداد اعضای مستقل هیأت مدیره و کمیته حسابرسی و همچنین، بزرگی موسسه حسابرسی بر تجدید ارائه صورت‌های مالی اثرگذار نیستند.

کورمیر و همکاران (۲۰۱۲)، در پژوهشی با عنوان تاثیر حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، به بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود در شرکت‌های عرضه عمومی اولیه پرداختند. آن‌ها دریافتند که شرکت‌های با مکانیزم حاکمیت شرکتی بهتر، احتمال کمتری برای استفاده از مدیریت سود جهت دستیابی به سودهای پیش بینی شده دارند.

گارسیا و همکاران ۲۶ (۲۰۱۲)، با استفاده از داده‌های شرکت‌های امریکایی به بررسی تاثیر محافظه‌کاری بر مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی و مدیریت واقعی سود پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که محافظه‌کاری بیشتر باعث کاهش مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی و افزایش مدیریت واقعی سود می‌شود.

عابد و همکاران ۲۷ (۲۰۱۲)، در تحقیقی با عنوان "سطوح محافظه‌کاری در سیاست‌های حسابداری و تاثیر آن بر مدیریت سود" به این نتیجه رسیدند که میان محافظه‌کاری و اندازه‌ی شرکت با مدیریت سود رابطه‌ای منفی وجود دارد. همچنین آنان نشان دادند که رابطه‌ای مثبت میان عملکرد شرکت با مدیریت سود وجود دارد.

اینام و همکاران ۲۸ (۲۰۱۲)، در پژوهشی با عنوان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود در تونس، به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی (اندازه حسابرس، تخصص صنعت حسابرس و دوره تصدی حسابرس) بر محدود کردن میزان مدیریت واقعی سود (دستکاری فعالیت‌های واقعی) و مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که حسابرسان متخصص صنعت و حسابرسان چهار موسسه بزرگ حسابرسی با سطوح پایین‌تر مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی مرتبط هستند. همچنین بین حسابرسان چهار موسسه بزرگ حسابرسی و میزان مدیریت واقعی سود رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. به علاوه آن‌ها دریافتند افزایش دوره تصدی حسابرس با مدیریت واقعی سود و مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی بیشتر، ارتباطی ندارد.

چارفدین و باوبین ۲۹ (۲۰۱۲)، تحقیقی با عنوان مدیریت سود و امنیت شغلی مدیر عامل انجام دادند. در این تحقیق رابطه بین مدیریت سود و دوره تصدی مدیر عامل در ۲۷۱ شرکت آمریکایی در طی ۱۱ سال مورد بررسی قرار گرفته است. علاوه بر این،

23 -Lokman

24 -Elemans

25 -Rasyid

26- García & et al

27- Abed et al

28- Inaam et al

29- Charfeddine & Bouaine

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

برای ارزیابی مدیریت سود بر امنیت شغلی و به ویژه، دوره تصدی مدیر عامل، برخی از ویژگی‌های مدیر عامل نظیر سن و دوره تصدی، آزمون شده است. نتایج و یافته‌های به دست آمده توسط آنان تایید کننده رابطه مدیریت سود با افزایش دوره تصدی مدیر عامل است.

مهندس و همکاران (۲۰۱۲)، به تجزیه و تحلیل استراتژی‌های خاص مدیریت سود، هموارسازی سود پرداخته‌اند که به این نتیجه دست یافتند که گزارش سود با کاهش تغییرپذیری، مصنوعی می‌شود.

جنسن و همکاران (۲۰۱۲)، تشخیص جدیدی برای مدیریت سود بر اساس تغییرات حاشیه سود و خالص گردش دارایی‌ها پیشنهاد دادند که در نتیجه آن دریافتند با افزایش (کاهش) در حاشیه سود و کاهش (افزایش) همزمان در خالص دارایی‌های عملیاتی علامت مدیریت سود رو به بالا (پایین) است، همچنین نشان دادند که تشخیص خالص دارایی‌های عملیاتی حاشیه سود محتوای اطلاعاتی بیشتری برای شناسایی مدیریت سود نسبت به ارقام تعهدی غیراختیاری فراهم می‌کند.

کاو و همکاران (۲۰۱۲)، به بررسی رابطه بین شهرت شرکت و کیفیت افشا به عنوان معیاری جهت مدیریت پیش‌بینی سود، پرداختند. آن‌ها شامل اطلاعات سالانه ۱۱۹۶۴ شرکت از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۹ بود. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که شرکت‌هایی که شهرت بیشتری دارند، تمایل بیشتری به پیش‌بینی سود دارند و نسبت به سایر شرکت‌ها پیش‌بینی‌های بهتر و دقیق‌تری را انجام می‌دهند. همچنین آن‌ها دریافتند شرکت‌هایی که اعتبار بیشتری دارند تمایل بیشتری به افشای اختیاری و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی دارند.

11

کارمیر و لیدوکس (۲۰۱۲)، در تحقیق خود به بررسی اثر تعدیل‌کنندگی افشای اختیاری بر رابطه بین مدیریت سود و عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت‌های کانادایی پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که مدیریت سود و افشا اختیاری هر دو عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهند و افشای اختیاری اثر تعدیل‌کنندگی بر رابطه بین مدیریت سود و عدم تقارن اطلاعاتی دارد.

انیس و حسینی (۲۰۱۲)، به بررسی کیفیت افشا در شرکت‌ها پرداختند. آن‌ها در ابتدا اقدام به اندازه‌گیری کیفیت افشا نمودند. کلیه عناصر کیفی اطلاعات افشا شده توسط هیأت استاندارد حسابداری به عنوان معیار اندازه‌گیری کیفیت افشا مدنظر قرار گرفت. هر یک از ویژگی‌های کیفی اطلاعات به عنوان امتیازی جداگانه برای کیفیت افشا در نظر گرفته می‌شود، که در مجموع امتیاز کل کیفیت افشا به دست می‌آید. تحقیقات بعدی آن‌ها نشان می‌دهد این اندازه‌گیری معتبر و قابل اتکا است. در پایان آن‌ها مقدار افشا را به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری کیفیت افشا مدنظر قرار دادند. اما نتایج تحقیقات آن‌ها نشان داد که کمیت معیار مناسبی برای ارزیابی کیفیت افشا نیست.

مطالعه چیم (۲۰۱۱)، نشان می‌دهد که شرکت‌ها در سه ماه پایان سال، از طریق دستکاری فعالیت‌های واقعی نظیر کاهش قیمت به منظور تسریع موقتی فروش اقدام به برآورده ساختن اهداف سود می‌کنند. همچنین، شرکت‌ها در موقعیت‌های رقابتی نسبت به انگیزه‌های مدیریت سود، عکس‌العمل بیشتری نشان می‌دهند.

بیون (۲۰۱۱) و همکاران (۲۰۱۱)، تعامل میان رقابت بازار محصول و حاکمیت شرکتی داخلی را برای شرکت‌های کره ای بررسی کرده‌اند. نتایج تحقیقات آن‌ها نشان می‌دهد، رقابت بازار محصول سبب بهبود حقوق سهام‌داران، اثربخشی هیأت مدیره و شفافیت حرکتی می‌گردد.

³⁰-Mendes et al

³¹-Cao

³²- Cormier & Ledoux

³³-Anis & Hussainey

³⁴- Chapman

³⁵-Byun

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

نتایج پژوهش اسپچماید ۳۶ و همکاران (۲۰۱۱)، میان پاسخگویی هیأت‌مدیره، افشا مالی و کنترل داخلی، حقوق سهامداران، حق-الزحمه مدیرعامل و هیأت‌مدیره، کنترل بیرونی و ارزش شرکت‌ها رابطه مثبت معنی‌دار بین تمام ویژگی‌ها را نشان داد. هیدالگو^{۳۷} و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین سازوکار داخلی نظام راهبری شرکتی (اندازه هیأت‌مدیره و ساختار مالکیت) و افشای اختیاری دارایی نامشهود (سرمایه فکری)، با استفاده از یک نمونه ۱۰۰ تایی از شرکت‌های مکزیک عضو بورس اوراق بهادار در طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷ پرداختند. نتایج نشان داد اندازه هیأت‌مدیره به طور معناداری بر افشای سرمایه فکری اثر می‌گذارد. یعنی شرکت‌های با هیأت‌مدیره بزرگتر، افشای بیشتری در مورد دارایی‌های نامشهود دارند. همچنین نتایج نشان داد که افزایش اعضای هیأت‌مدیره به بیش از ۱۵ نفر به دلیل بحث‌های کنترلی و نظارتی اثر معکوس بر افشای سرمایه فکری دارد. با توجه به نتایج، افزایش سرمایه‌گذاران نهادی اثر منفی بر افشای سرمایه فکری دارد. البته افزایش بیش از حد سرمایه‌گذاران نهادی ممکن است این رابطه را معکوس کند.

آمان^{۳۸} و همکاران (۲۰۱۱)، اثر ارزیابی حاکمیت شرکتی بر درجه رقابت بازار را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی به طور معناداری، ارزش شرکت را در صنایع غیر رقابتی افزایش می‌دهد.

فلیکخاتون^{۳۹} و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی، با ارائه شواهد تجربی به بررسی تاثیر نظام راهبری شرکتی بر افشای سرمایه فکری در گزارش‌های سالانه بخش بانکداری اندونزی طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۸ پرداختند. این تحقیق از ۳۶ گزارش سالانه بورس اوراق بهادار اندونزی طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۸ استفاده نموده است. نتایج تحقیق نشان داد، میانگین اطلاعات سرمایه فکری که توسط بخش بانکداری در اندونزی افشا شده است، ۳۵/۷ درصد می‌باشد. در این تحقیق متغیرهای اندازه هیأت‌مدیره، تعداد مدیران غیر موظف و ساختار مالکیت اثری بر افشای سرمایه فکری نداشتند، اما وجود مالکیت مدیریتی یک متغیر با اهمیت بود که بر افشای سرمایه ساختاری داخلی، تاثیر منفی داشت.

اسچاتن^{۴۰} و همکاران (۲۰۱۱)، در مقاله‌ای تحت عنوان "حاکمیت شرکتی و ارزش مازاد بر دارایی‌های نقدی شرکت‌های بزرگ اروپایی" رابطه بین کیفیت حاکمیت شرکتی و ارزش مازاد بر پول نقد را بررسی می‌کنند و به این نتیجه رسیدند که هزینه پول نقد مازاد توسط شرکت‌هایی که با حاکمیت شرکتی ضعیف اداره می‌شوند، تاثیر منفی بر عملکرد آن‌ها دارد.

ساحلان^{۴۱} (۲۰۱۱)، نیز در مطالعه خود تاثیر اصلاحات الزام شده مالزی را در بروز شیوه‌های مدیریت سود در میان شرکت‌های فهرست شده مالزی بررسی کرد. نتایج نشان داد که شیوه‌های مدیریت سود در دوره بعد از اصلاحات پایین‌تر از دوره قبل از اصلاحات است و اینکه اصلاحات در کاهش مدیریت سود موثر بوده و متغیرهای حاکمیت شرکتی ارتباط قابل توجهی با مدیریت سود دارند.

روسمین^{۴۲} (۲۰۱۰)، در پژوهشی با عنوان کیفیت حسابرس و مدیریت سود به بررسی تاثیر کیفیت حسابرس بر مدیریت سود پرداخت. وی دریافت که رابطه معکوسی بین کیفیت حسابرس و مدیریت سود وجود دارد. به این صورت که هر چقدر کیفیت حسابرس افزایش یابد مدیریت سود پایین می‌آید.

³⁶-Schmid

³⁷-Hidalgo

³⁸- Amman

³⁹-Falikhatun

⁴⁰- Schauten

⁴¹- Sahlan

⁴²- Rusmin

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

جی و کیم^{۴۳} (۲۰۱۰)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین هزینه انتشار اوراق قرضه و مدیریت سود واقعی پرداختند. نتایج بررسی نشان داد که هزینه استقراض با معیارهای مدیریت سود واقعی نظیر تولید بیش از اندازه و کاهش هزینه‌های اختیاری رابطه معکوس دارد.

گانی^{۴۴} (۲۰۱۰)، در پژوهشی دریافت که شرکت‌ها اغلب درگیر مدیریت سود از طریق دستکاری فعالیت‌های واقعی هستند. نتایج بررسی نشان داد که کاهش هزینه‌های تحقیق و توسعه و تولید بیش از اندازه با سودی که در نتیجه دستکاری فعالیت‌های واقعی کسب شده رابطه مثبت دارد. همچنین سودی که از طریق مدیریت سود واقعی ایجاد شده یک رابطه معکوس با عملکرد آتی شرکت دارد.

کوهن و زاروین^{۴۵} (۲۰۱۰)، با بررسی هر دو نوع مدیریت سود دریافتند که مدیران در زمان عرضه فصلی سهام، اغلب درگیر مدیریت سود واقعی هستند و کاهش عملکرد در زمان عرضه فصلی سهام بیشتر در نتیجه مدیریت سود از طریق فعالیت‌های واقعی است تا مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی. زیرا دستکاری فعالیت‌های واقعی نتایج اقتصادی واقعی به همراه دارد. جری و همکاران^{۴۶} (۲۰۱۰)، در پژوهشی با عنوان کیفیت حسابرسی، حاکمیت شرکتی و مدیریت سود، برای اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی از سه معیار اندازه حسابرس، تخصص صنعت حسابرس و دوره تصدی حسابرس استفاده کردند و دریافتند این معیارها دارای رابطه منفی با مدیریت سود می‌باشند.

چن و همکاران^{۴۷} (۲۰۱۰)، به بررسی رابطه مدیریت سود و فرصت‌های سرمایه‌گذاری پرداختند. آن‌ها در این رابطه نقش انگیزه و سلب مالکیت سهام‌داران کنترل‌کننده را به عنوان سازوکار نظام راهبری شرکتی مورد آزمون قرار دادند. یافته‌ها رابطه مثبت و معناداری را بین مدیریت سود و فرصت سرمایه‌گذاری نشان داد. همچنین، حق جریان وجه نقد سهام‌داران کنترل‌کننده رابطه منفی با خالص اقلام تعهدی غیر عادی تحت شرایط رشد داشت. از دید پژوهشگران، در شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری و انحراف زیاد بین حق جریان نقد و حق کنترل، مدیریت سود قوی‌تر است.

لیو و همکاران^{۴۸} (۲۰۱۰)، نشان دادند شرکت‌هایی که در آستانه انتشار اوراق قرضه هستند، از طریق مدیریت سود، سود شرکت را افزایش می‌دهند تا اوراق قرضه را با نرخ‌های بهره کمتری انتشار دهند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد سرمایه‌گذاران در اوراق قرضه، این موضوع را متوجه نمی‌شوند و در قیمت‌گذاری اوراق قرضه، این موضوع به نفع سهام‌داران و مدیران شرکت و به ضرر خریداران اوراق قرضه تمام می‌شود.

زاین و جیلان^{۴۹} (۲۰۱۰)، اثر فرصت‌های سرمایه‌گذاری بر رابطه ارزشی مدیریت سود را از طریق اقلام تعهدی اختیاری کوتاه مدت و بلند مدت بررسی کردند. نتایج حاکی از آن است که در سطوح بالای فرصت‌های سرمایه‌گذاری، مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی اختیاری کوتاه مدت افزایش می‌یابد و سطح فرصت‌های سرمایه‌گذاری اثر فزاینده بر رابطه ارزشی اقلام تعهدی اختیاری کوتاه مدت دارد.

چانگ و شیوا^{۵۰} (۲۰۱۰)، تاثیر مدیریت سود بر ویژگی قابلیت پیش‌بینی سود را بررسی کردند. این محققان بیان می‌کنند که به صورت کلی مدیریت سود سبب می‌شود، قدرت پیش‌بینی‌کنندگی سود کاهش یابد. با این حال، هنگامی که در دهک‌های مختلف اندازه مدیریت سود، قابلیت پیش‌بینی اندازه‌گیری می‌شود، نتایج نشان می‌دهد که در دهک با بالاترین میزان مدیریت سود، نه تنها قابلیت پیش‌بینی سود کاهش نمی‌یابد، بلکه نتایج این گروه را می‌توان حاکی از رفتار آگاهی‌دهنده بودن مدیریت

⁴³-Ge & Kim

⁴⁴-Gunny

⁴⁵-Cohen & Zarowin

⁴⁶-Liu et al

⁴⁷-Zayene & Jilani

⁴⁸-Chang & Shiva

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

سود دانست. در نهایت، این محققان بیان می‌کنند که نتایج تحقیق آن‌ها به طور قاطع از مدیریت سود فرصت طلبانه پشتیبانی نمی‌کند.

ونگ و همکاران (۲۰۰۹)، در پژوهش خود به بررسی تاثیر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت‌های چینی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که شرکت‌هایی که دارای مکانیزم حاکمیت شرکتی بهتری هستند، عملکرد بهتر و ارزش بالاتری دارند. همچنین بین تمرکز مالکیت، سرمایه‌گذاران نهادی، مالکیت دولتی با عملکرد و ارزش شرکت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

حسن و همکاران (۲۰۰۹)، نیز در مقاله به بررسی رابطه افشای اختیاری و ارزش شرکت در مصر پرداختند. در این مقاله از دو معیار نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان همان استفاده کردید و برای محاسبه شاخص افشای اختیاری از فهرستی متشکل از ۲۶ کورد استفاده شد. نتایج حاصل از این تحقیق که از روش داده‌های تابلویی استفاده شده بود نشان می‌دهد که بین افشای اختیاری شرکت و ارزش شرکت هیچ گونه رابطه معناداری وجود ندارد.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه ۱: بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

۱-۱ بین درصد مالکیت سهام‌داران نهادی و اقلام تعهدی اختیاری، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

۱-۲ بین درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره و اقلام تعهدی اختیاری، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

۱-۳ بین دوگانگی وظیفه مدیرعامل و اقلام تعهدی اختیاری، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

۱-۴ بین اندازه هیأت‌مدیره و اقلام تعهدی اختیاری، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

فرضیه ۲: بین حاکمیت شرکتی و کیفیت افشا، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۲-۱ بین درصد مالکیت سهام‌داران نهادی و کیفیت افشا، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۲-۲ بین درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره و کیفیت افشا، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۲-۳ بین دوگانگی وظیفه مدیرعامل و کیفیت افشا، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۲-۴ بین اندازه هیأت‌مدیره و کیفیت افشا، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

فرضیه ۳: بین کیفیت افشا و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری)، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

فرضیه ۴: کیفیت افشا ارتباط بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) را کاهش می‌دهد.

۴-۱ کیفیت افشا ارتباط بین درصد مالکیت سهام‌داران نهادی و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) را کاهش می‌دهد.

۴-۲ کیفیت افشا ارتباط بین درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) را کاهش می‌دهد.

۴-۳ کیفیت افشا ارتباط بین دوگانگی وظیفه مدیرعامل و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) را کاهش می‌دهد.

۴-۴ کیفیت افشا ارتباط بین اندازه هیأت‌مدیره و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) را کاهش می‌دهد.

قلمرو تحقیق

قلمرو موضوعی تحقیق: یافتن رابطه‌ای معنادار بین برخی از ساز و کارهای حاکمیت شرکتی (اندازه هیأت مدیره، دوگانگی وظیفه مدیرعامل، درصد مالکیت سهام‌داران نهادی و درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره) با مدیریت سود تحت تاثیر کیفیت افشا برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

قلمرو مکانی تحقیق: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

قلمرو زمانی تحقیق: از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ می‌باشد.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر نوع هدف، جزء پژوهش‌های کاربردی است. روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی، همبستگی می‌باشد. در این روش رابطه بین دو یا چند متغیر مورد بررسی قرار می‌گیرد. انجام پژوهش در چارچوب استدلال‌های قیاسی - استقرایی صورت گرفته است. بدین ترتیب که مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه مطالعات کتابخانه‌ای، مقالات و سایت‌ها در قالب قیاسی و گردآوری اطلاعات برای تایید و رد فرضیه‌ها به صورت استقرایی انجام گرفته است.

تحقیق حاضر از شاخه تحقیقات شبه تجربی و از نوع پس‌رویدادی است که براساس اطلاعات واقعی بازارسهم و صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار انجام خواهد شد. اطلاعات اساسی این تحقیق، قیمت بازارسهم و اطلاعات مربوط به صورت‌های مالی شرکت‌ها است. از این رو به دلیل سهولت در دسترسی، شفافیت در ارائه و قابلیت اتکای بالا در محتوای اطلاعات و همچنین به واسطه مقبولیت عمومی از سوی استفاده‌کنندگان حرفه‌ای این عرصه از قبیل سرمایه‌گذاران و تحلیلگران مالی مجرب و تحکیم قوانین نظارتی بر عملکرد شرکت‌ها، از اطلاعات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بهره گرفته و به همین منظور برای جمع‌آوری داده‌های مربوطه، از بانک اطلاعاتی نرم افزار ره‌آورد نوین استفاده خواهد شد.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی تحقیق از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ می‌باشد.

در این تحقیق به منظور نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند (حذف سیستماتیک) استفاده شده است. بدین منظور کلیه شرکت‌های جامعه آماری که دارای شرایط زیر بوده‌اند به عنوان نمونه انتخاب و بقیه حذف شده‌اند.

۱. به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی آنها ۲۹ اسفند ماه باشد.

۲. جزء شرکت‌های مالی (مثل بانک‌ها، موسسات بیمه) و شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشند.

۳. در طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته باشند.

۴. اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب شده در دسترس باشند.

با توجه به محدودیت‌های اعمال شده تعداد ۹۱ شرکت انتخاب شده‌اند.

صنایع موجود در نمونه، تعداد و درصد شرکت‌های موجود در نمونه که متعلق به صنعت مربوطه می‌باشد در جدول ۱ ارائه گردیده است.

(جدول ۱) درصد صنایع شرکت‌های موجود در نمونه

نام صنعت	تعداد	درصد
ابزار پزشکی	۱	٪۱/۱۱
خودرو و قطعات	۶	٪۶/۶۷
دستگاه‌های برقی	۲	٪۲/۲۲
رایانه	۲	٪۲/۲۲
زراعت	۱	٪۱/۱۱
سیمان آهک گچ	۹	٪۱۰/۰۰
شیمیایی	۱۴	٪۱۵/۵۶
غذایی بجز قند و شکر	۲	٪۲/۲۲
فرآورده های نفتی	۲	٪۲/۲۲
فلزات اساسی	۸	٪۸/۸۹

دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

٪۱/۱۱	۱	فنی و مهندسی
٪۲/۲۲	۲	قند و شکر
٪۷/۷۸	۷	کاشی و سرامیک
٪۲/۲۲	۲	کانه های فلزی
٪۲/۲۲	۲	کانی غیر فلزی
٪۳/۳۳	۳	لاستیک و پلاستیک
٪۴/۴۴	۴	ماشین آلات و تجهیزات
٪۱/۱۱	۱	محصولات چوبی
٪۳/۳۳	۳	محصولات فلزی
٪۳/۳۳	۳	منسوجات
٪۱۵/۵۶	۱۴	مواد دارویی
٪۱/۱۱	۱	وسایل ارتباطی
۱	۹۱	جمع

مدل و متغیرهای تحقیق

برای آزمون فرضیه‌ها از مدل‌های اقتصادسنجی و رگرسیون خطی چندگانه با داده‌های ترکیبی (پنل دیتا) استفاده شده است. برای آزمون فرضیه اول از مدل رگرسیونی زیر استفاده می‌شود:

$$DACC_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 Inst Own_{it} + \alpha_2 Independent_{it} + \alpha_3 Dual_{it} + \alpha_4 Board Size_{it} + \alpha_5 LEV_{it} + \alpha_6 FSIZE_{it} + \alpha_7 GROWTH_{it} + \epsilon_{it} \quad (1)$$

برای آزمون فرضیه دوم از مدل رگرسیونی زیر استفاده خواهد شد:

$$DQ_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 Inst Own_{it} + \alpha_2 Independent_{it} + \alpha_3 Dual_{it} + \alpha_4 Board Size_{it} + \alpha_5 LEV_{it} + \alpha_6 FSIZE_{it} + \alpha_7 GROWTH_{it} + \epsilon_{it} \quad (2)$$

برای آزمون فرضیه سوم نیز از مدل رگرسیونی زیر استفاده می‌شود:

$$DACC_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 DQ_{it} + \alpha_2 LEV_{it} + \alpha_3 FSIZE_{it} + \alpha_4 GROWTH_{it} + \epsilon_{it} \quad (3)$$

و در نهایت برای آزمون فرضیه چهارم از مدل رگرسیونی زیر استفاده می‌گردد:

$$DACC_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 DQ_{it} + \alpha_2 Inst Own_{it} + \alpha_3 Independent_{it} + \alpha_4 Dual_{it} + \alpha_5 Board Size_{it} + \alpha_6 DQ_{it} * Inst Own_{it} + \alpha_7 DQ_{it} * Independent_{it} + \alpha_8 DQ_{it} * Dual_{it} + \alpha_9 DQ_{it} * Board Size_{it} + \alpha_{10} LEV_{it} + \alpha_{11} FSIZE_{it} + \alpha_{12} GROWTH_{it} + \epsilon_{it} \quad (4)$$

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

ϵ_{it}

این تحقیق دارای متغیرهای وابسته، مستقل، تعدیل‌کننده و کنترلی می‌باشد که بصورت زیر است:
متغیر وابسته: مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری)

اقدام تعهدی به عنوان تفاوت بین سود حسابداری و جریان‌های نقدی عملیاتی تعریف شده است. مهمترین ایراد وارد بر مبنای تعهدی، عینی نبودن اعداد و ارقام بخصوص رقم سود در مقایسه با مبنای نقدی است. در واقع بدلیل عواملی مثل قضاوت، تخصیص و برآورد، عینی نبودن جزء لاینفک مبنای تعهدی به شمار می‌آید. این روش عمومی‌ترین روش مورد استفاده برای برآورد مدیریت سود است. در این روش فرض می‌شود که مدیران برای مدیریت سود اساساً به اختیارات خود در خصوص اقدام تعهدی حسابداری تکیه می‌کنند. این روش مستلزم تفکیک اقدام تعهدی به اجزای اختیاری و غیر اختیاری است. جهت اندازه‌گیری مدیریت سود اقدام تعهدی، ابتدا کل اقدام تعهدی از طریق مدل ذیل معروف به مدل کوتاری (۲۰۰۶) محاسبه می‌گردد:

$$\frac{TA_{it}}{AvAssets_{it}} = \alpha_0 + \beta_1 \frac{1}{AvAssets_{it}} + \beta_2 \frac{\Delta Sales_{it}}{AvAssets_{it}} + \beta_3 \frac{PPE_{it}}{AvAssets_{it}} + \beta_4 ROA_{it} + \epsilon_{it}$$

17

که در آن:

TA: بیانگر کل اقدام تعهدی است که از تفاوت سود عملیاتی و جریان‌های نقدی ناشی از فعالیت‌های عملیاتی به دست می‌آید.
AvAssets: بیانگر متوسط کل دارایی‌ها است که از تقسیم مجموع دارایی‌های ابتدا و پایان دوره بر عدد ۲ بدست می‌آید.
 $\Delta SALES$: بیانگر تغییر در درآمد حاصل از فروش عملیات طی یکسال مالی است که از تفاوت فروش پایان دوره با اول دوره به دست می‌آید.
PPE: نشانگر ارزش ناخالص دارایی‌های شرکت است.
ROA: معرف بازده دارایی‌های شرکت است که از تقسیم سود عملیاتی بر متوسط کل دارایی‌ها قابل محاسبه خواهد بود.
برآورد ضریب بدست آمده از رابطه فوق برای اقدام تعهدی عادی (NA_{it}) در رابطه زیر برای همه شرکت‌ها و در هر سال استفاده شده است.
سپس اقدام تعهدی عادی با استفاده از مدل زیر محاسبه خواهد شد:

$$NA_{it} = \hat{\alpha}_0 + \hat{\beta}_1 \frac{1}{AvAssets_{it}} + \hat{\beta}_2 \frac{\Delta Sales_{it} - \Delta REC_{it}}{AvAssets_{it}} + \hat{\beta}_3 \frac{PPE_{it}}{AvAssets_{it}} + \hat{\beta}_4 ROA_{it} + \epsilon_{it}$$

که در آن:

ΔREC : بیانگر تغییر در حساب‌های دریافتنی است که از تفاوت حساب‌ها و اسناد دریافتنی تجاری پایان دوره با اول دوره به دست می‌آید.
در نهایت اقدام تعهدی اختیاری که به عنوان معیاری برای مدیریت سود اقدام تعهدی در مدل اصلی تحقیق قرار خواهد گرفت از طریق رابطه زیر محاسبه خواهد شد:

$$DACC_{it} = \frac{TA_{it}}{AvAssets_{it}} - NA_{it}$$

دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

که در آن:

DACC: معرف ارقام تعهدی اختیاری است که از تفاوت بین ارقام تعهدی کل با ارقام تعهدی عادی به دست می آید.

متغیرهای مستقل:

Inst Own = درصد مالکیت سرمایه گذاران نهادی که از تقسیم نمودن تعداد سهام در اختیار سهام دار نهادی بر کل سهام منتشر شده محاسبه می شود.

INDEPENDENT = درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره.

DUAL = تفکیک نقش مدیرعامل از رئیس هیأت مدیره، یک متغیر مجازی است بدین صورت که اگر رئیس هیأت مدیره دارای سمت مدیرعامل باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر خواهد گرفت.

Board Size = تعداد اعضای هیأت مدیره هر شرکت.

متغیر تعدیل کننده: کیفیت افشا

در این تحقیق کیفیت افشا برابر است با امتیاز افشای شرکت محاسبه شده توسط سازمان بورس اوراق بهادار تهران. برای سنجش متغیر کیفیت افشا، از امتیازهای تعلق گرفته به هر شرکت که توسط سازمان بورس اوراق بهادار تهران و از طریق اطلاعیه " کیفیت افشا و اطلاع رسانی مناسب" منتشر می شود، استفاده می گردد. این امتیازها بر اساس شاخص های دقیق و عینی مانند زمان ارائه اطلاعات مربوط و تفاوت پیش بینی ها با نتایج واقعی محاسبه شده است. بنابراین معیار مورد استفاده از عینیت و قابلیت اتکای کافی برخوردار است. برخلاف بیشتر پژوهش های انجام شده در زمینه کیفیت افشا در بورس اوراق بهادار تهران، این امتیازها، فقط به کمیت افشا توجه نمی کند و معیارهای به موقع بودن و قابلیت اتکای اطلاعات افشا شده را نیز مد نظر قرار می دهد. طبق یافته های پژوهش های تجربی، کمیت افشا معیار مناسبی برای کیفیت آن محسوب نمی شود (سروستانی، ۱۳۹۱).

متغیرهای کنترلی:

Firm Size = لگاریتم طبیعی مجموع دارایی های شرکت در پایان هر سال مالی.

Lev = اهرم مالی است که از طریق تقسیم نمودن مجموع بدهی بر مجموع دارایی های شرکت محاسبه می شود.

GROWTH = رشد فروش که به صورت زیر محاسبه می شود:

فروش شرکت در سال قبل - فروش شرکت در سال جاری

فروش شرکت در سال قبل

دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

یافته های تحقیق

آمار توصیفی

خلاصه ویژگی های مربوط به متغیرهای مورد استفاده در این تحقیق در قالب آماره های توصیفی در جدول شماره ۴-۱، ارائه شده است. آماره های گزارش شده شامل میانگین، میانه، حداکثر، حداقل، انحراف معیار، ضریب چولگی و ضریب کشیدگی هر یک از متغیرهای استفاده شده در تحقیق می باشد.

(جدول ۲) آمار توصیفی متغیرهای تحقیق برای شرکت های نمونه

متغیرها	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	ماکزیمم	مینیمم
DACC	۴۵۵	3.79E-05	-	0.043752	-0.058012
DQ	۴۵۵	69.57318	73.85632	99.90605	-1.264706
INSOWN	۴۵۵	0.693068	0.810000	0.990000	0.000000
INDEPENDENT	۴۵۵	0.625386	0.600000	1.000000	0.000000
DUAL	۴۵۵	0.182670	0.000000	1.000000	0.000000
BOARDSIZE	۴۵۵	5.166276	5.000000	7.000000	4.000000
DQ_INSOWN	۴۵۵	49.14522	52.33501	95.42728	-0.012647
DQ_INDEP	۴۵۵	43.84951	46.41316	98.38694	-0.632353
DQ_DUAL	۴۵۵	12.91342	0.000000	97.05289	0.000000
DQ_BORDSIZE	۴۵۵	359.8706	387.9070	688.7086	-6.323529
LEV	۴۵۵	0.373774	0.387144	0.641387	0.127390
FSIZE	۴۵۵	14.01054	13.89293	18.77516	11.25330
GROWTH	۴۵۵	0.213974	0.187849	2.273248	-1

19

متغیرها	انحراف معیار	ضریب چولگی	ضریب کشیدگی
DACC	0.011735	-0.2522	5.357503
DQ	21.93499	-0.980137	3.464853
INSOWN	0.287026	-1.224988	3.287485
INDEPENDENT	0.181140	-0.343493	3.198280
DUAL	0.386849	1.642515	3.697855
BOARDSIZE	0.436574	2.500572	9.088536
DQ_INSOWN	26.68506	-0.338962	2.001220
DQ_INDEP	19.11488	-0.139121	2.558133
DQ_DUAL	28.82956	1.946160	5.093005
DQ_BORDSIZE	118.9019	-0.722565	3.354342
LEV	0.077216	-0.790785	4.352019
FSIZE	1.294907	0.725498	4.057459
GROWTH	0.011735	-0.2522	5.357503

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

که: DACC: مدیریت سود اقلام تعهدی، DQ: کیفیت افشا، INSOWN: درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی، INDEPENDENT: درصد مدیران غیر موظف، DUAL: دوگانگی وظیفه مدیرعامل، BOARDSIZE: تعداد اعضای هیات مدیره، DQ_INSOWN: ضریب کیفیت افشا در درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی، DQ_INDEP: ضریب کیفیت افشا در درصد مدیران غیر موظف، DQ_DUAL: ضریب کیفیت افشا در دوگانگی وظیفه مدیرعامل، DQ_BOARDSIZE: ضریب کیفیت افشا در تعداد اعضای هیات مدیره، LEV: اهرم مالی، FSIZE: اندازه شرکت، GROWTH: رشد فروش. در کل با توجه به مقادیر جدول بالا که اطلاعات آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد می‌توان نتیجه گرفت در تمامی متغیرها پراکندگی متوسطی وجود دارد که این موضوع را می‌توان از روی مقدار انحراف معیار استنباط کرد، همچنین از روی فاصله میانگین و میانه می‌توان متقارن بودن یا نبودن متغیر را نتیجه گرفت که همه متغیرها دارای تقارن نسبی هستند.

آزمون فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی اول

بررسی رابطه منفی و معنادار بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر درصد مالکیت سهام‌داران نهادی (INSOWN)، برابر با ۰/۰۰۰۳ می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی‌معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که ضریب متغیر درصد مالکیت سهام‌داران نهادی رابطه معناداری با اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

۴-۱-۴ فرضیه فرعی دوم از اصلی اول

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره (INDEPENDENT)، برابر با ۰/۰۰۰۶ می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی‌معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که ضریب متغیر درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره رابطه معناداری با اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

فرضیه فرعی سوم از اصلی اول

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر دوگانگی وظیفه مدیرعامل (DUAL)، برابر با ۰/۰۰۲۲- می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی‌معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که ضریب متغیر دوگانگی وظیفه مدیرعامل رابطه معناداری با اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

فرضیه فرعی چهارم از اصلی اول

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر اندازه هیأت‌مدیره (BOARDSIZE)، برابر با ۰/۰۰۰۳ می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی‌معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که ضریب متغیر اندازه هیأت‌مدیره رابطه معناداری با اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

نتایج حاصل از آزمون رگرسیون به شرح جدول ذیل است:

(جدول ۳) نتایج آزمون فرضیه اول

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	PROB	نوع رابطه
ضریب ثابت	0.010801	0.017393	0.621038	0.5350	بی معنی
INSOWN	0.000318	0.006386	0.049780	0.9603	بی معنی
INDEPENDENT	0.000648	0.003598	0.180117	0.8572	بی معنی
DUAL	-0.002211	0.001783	-1.240343	0.2157	بی معنی
BOARDSIZE	0.000391	0.001337	0.292585	0.7700	بی معنی
LEV	-0.012366	0.009959	-1.241669	0.2152	بی معنی
FSIZE	-1.46E-05	0.000986	-0.014859	0.9882	بی معنی
GROWTH	0.002424	0.000984	2.462274	0.0143	مثبت و معنی دار
آماره ها	۰/۴۷۷	۰/۳۳۲	۳/۲۶۵	۰/۰۰۰	احتمال آماره F دوربین- واتسون
					۲/۳۹

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۳ مشاهده می شود که مقدار P-Value مربوط به آماره F(prob (F-statistic)) که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون می باشد، برابر ۰/۰۰۰ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد. ضریب تعیین R2 تعدیل شده برابر ۰/۳۳۲ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۳۳٪ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مدل قابل تبیین است.

فرضیه اصلی دوم

بررسی رابطه مثبت و معنادار بین حاکمیت شرکتی و کیفیت افشا در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران فرضیه فرعی اول از اصلی دوم

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود، ضریب متغیر درصد مالکیت سهام داران نهادی (INSOWN)، برابر با ۰/۰۰۰۳ می باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که ضریب متغیر درصد مالکیت سهام داران نهادی رابطه معناداری با کیفیت افشا در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می شود.

فرضیه فرعی دوم از اصلی دوم

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود، ضریب متغیر درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره (INDEPENDENT)، برابر با ۰/۰۰۰۶ می باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که ضریب متغیر درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره رابطه معناداری با کیفیت افشا در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می شود.

فرضیه فرعی سوم از اصلی دوم

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود، ضریب متغیر دوگانگی وظیفه مدیرعامل (DUAL)، برابر با ۰/۰۰۲۲- می باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که ضریب متغیر دوگانگی وظیفه مدیرعامل رابطه معناداری با کیفیت افشا در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می شود.

فرضیه فرعی چهارم از اصلی دوم

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود، ضریب متغیر اندازه هیأت مدیره (BOARDSIZE)، برابر با ۰/۰۰۰۳ می باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها

دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

نشان می دهد که ضریب متغیر اندازه هیأت مدیره رابطه معناداری با کیفیت افشا در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می شود. نتایج حاصل از آزمون رگرسیون به شرح جدول ذیل است:

(جدول ۴) نتایج آزمون فرضیه دوم

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	PROB	نوع رابطه
ضریب ثابت	68.36729	41.72348	1.638580	0.1023	بی معنی
INSOWN	7.515237	15.32623	0.490351	0.6242	بی معنی
INDEPENDENT	9.210283	8.694336	1.059343	0.2902	بی معنی
DUAL	-0.240612	4.269158	-0.056360	0.9551	بی معنی
BOARDSIZE	2.727255	3.213169	0.848774	0.3966	بی معنی
LEV	-98.08197	24.25962	-4.043013	0.0001	منفی و معنادار
FSIZE	0.925534	2.366427	0.391110	0.6960	بی معنی
GROWTH	-0.538336	2.407313	-0.223625	0.8232	بی معنی
آماره ها	۰/۶۱۳	۰/۵۰۳	۵/۵۳۸	۰/۰۰۰	احتمال آماره F
					دوربین - واتسون
					۲/۰۳

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۴-۲۰ مشاهده می شود که مقدار P-Value مربوط به آماره $F(\text{prob}(F\text{-statistic}))$ که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون می باشد، برابر $۰/۰۰۰$ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد. ضریب تعیین R^2 تعدیل شده برابر $۰/۵۰۳$ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۵۰% از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مدل قابل تبیین است.

فرضیه اصلی سوم

همانطور که در جدول ۵ مشاهده می شود، ضریب متغیر اندازه کیفیت افشا (DQ)، برابر با $۰/۰۰۰۰$ - می باشد. با توجه به آماره t و $p\text{-Value}$ این متغیر، نتایج نشانگر بی معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می باشد. این یافته ها نشان می دهد که ضریب متغیر کیفیت افشا رابطه معناداری با مدیریت سود اقلام تعهدی اختیاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ندارد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می شود.

نتایج حاصل از آزمون رگرسیون به شرح جدول ذیل است:

(جدول ۵) نتایج آزمون فرضیه سوم

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	PROB	نوع رابطه
ضریب ثابت	0.020629	0.018509	1.114539	0.2658	بی معنی
DQ	-4.59E-05	2.97E-05	-1.545238	0.1232	بی معنی
LEV	-0.068717	0.013393	-5.130890	0.0000	منفی و معنادار
FSIZE	0.000810	0.001233	0.657071	0.5116	بی معنی
GROWTH	-0.014326	0.001293	-11.07612	0.0000	منفی و معنادار
آماره ها	۰/۶۰۰	۰/۴۸۹	۵/۴۴۷	۰/۰۰۰	احتمال آماره F
					دوربین - واتسون
					۲/۴۰۵

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۵ مشاهده می شود که مقدار P-Value مربوط به آماره $F(\text{prob}(F\text{-statistic}))$ که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون می باشد، برابر $۰/۰۰۰$ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می -

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

باشد. ضریب تعیین R2 تعدیل شده برابر ۰/۴۸۹ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۴۹٪ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مدل قابل تبیین است.

فرضیه اصلی چهارم

بررسی تاثیر کیفیت افشا بر روی رابطه بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

فرضیه فرعی اول از اصلی چهارم

همانطور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر کیفیت افشا در درصد مالکیت سهامداران نهادی (DQ_INSOWN)، برابر با ۰/۰۰۰۰- می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی‌معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که کیفیت افشا رابطه بین درصد مالکیت سهامداران نهادی و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را کاهش نمی‌دهد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

فرضیه فرعی دوم از اصلی چهارم

همانطور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر کیفیت افشا در درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره (DQ_INDEP)، برابر با ۰/۰۰۰۰- می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی‌معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که کیفیت افشا رابطه بین درصد مدیران غیرموظف در هیأت مدیره و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را کاهش نمی‌دهد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

فرضیه فرعی سوم از اصلی چهارم

همانطور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر کیفیت افشا در دوگانگی وظیفه مدیرعامل (DQ_DUAL)، برابر با ۰/۰۰۰۱ می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر معناداری این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که کیفیت افشا رابطه بین دوگانگی وظیفه مدیرعامل و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را افزایش می‌دهد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

فرضیه فرعی چهارم از اصلی چهارم

همانطور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، ضریب متغیر کیفیت افشا در اندازه هیأت مدیره (DQ_BORDSIZE)، برابر با ۰/۰۰۰۰- می‌باشد. با توجه به آماره t و p-Value این متغیر، نتایج نشانگر بی‌معنا بودن این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که کیفیت افشا رابطه بین اندازه هیأت مدیره و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را کاهش نمی‌دهد. در نتیجه فرضیه صفر تایید می‌شود.

نتایج حاصل از آزمون رگرسیون به شرح جدول ذیل است:

دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

(جدول ۶) نتایج آزمون فرضیه چهارم

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	PROB	نوع رابطه
ضریب ثابت	0.013599	0.033180	0.409848	0.6822	بی معنی
DQ	0.000164	0.000330	0.498219	0.6187	بی معنی
INSOWN	0.001956	0.010346	0.189080	0.8501	بی معنی
INDEPENDENT	0.007328	0.011273	0.649981	0.5162	بی معنی
DUAL	-0.013448	0.005473	-2.457158	0.0145	منفی و معنادار
BOARDSIZE	0.000565	0.004930	0.114604	0.9088	بی معنی
DQ_INSOWN	-2.02E-05	9.24E-05	-0.218934	0.8268	بی معنی
DQ_INDEP	-8.79E-05	0.000142	-0.618526	0.5367	بی معنی
DQ_DUAL	0.000179	7.14E-05	2.508355	0.0126	مثبت و معنادار
DQ_BORDSIZE	-3.34E-05	6.39E-05	-0.521901	0.6021	بی معنی
LEV	-0.065673	0.013523	-4.856215	0.0000	منفی و معنادار
FSIZE	0.000774	0.001285	0.602530	0.5472	بی معنی
GROWTH	-0.014681	0.001315	-11.16255	0.0000	منفی و معنادار
آماره ها	۰/۶۱۱	۰/۴۹۱	۵/۱۲۴	۰/۰۰۰	احتمال آماره F
					ضریب تعیین تعدیل شده
					دوربین- واتسون
					۲/۴۶۶

24

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۴-۲۲ مشاهده می شود که مقدار P-Value مربوط به آماره F(prob (F-statistic)) که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون می باشد، برابر ۰/۰۰۰ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد. ضریب تعیین R2 تعدیل شده برابر ۰/۴۹۱ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۴۹٪ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مدل قابل تبیین است.

نتیجه گیری

در این تحقیق، اطلاعات مالی ۹۱ شرکت غیر مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴، مورد بررسی قرار گرفت. هدف از پژوهش انجام شده، بررسی رابطه بین برخی معیارهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود، رابطه بین برخی معیارهای حاکمیت شرکتی و کیفیت افشا، رابطه بین کیفیت افشا و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) و همچنین اثر کیفیت افشا در ارتباط بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است. در این تحقیق از مدل رگرسیونی چندمتغیره برای آزمون فرضیه ها استفاده شده است. نتایج پژوهش حاضر حاکی از عدم رابطه معنی دار بین معیارهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود و همچنین کیفیت افشا و عدم رابطه معنی دار بین کیفیت افشا و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) و در نهایت عدم تاثیر معنی دار ضریب متغیر کیفیت افشا بر ارتباط بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود (اقلام تعهدی اختیاری) بوده است. از نتایج حاضر می توان اینگونه استنباط کرد که در نمونه انتخابی چهار معیار حاکمیت شرکتی و کیفیت افشا نمی تواند در جلوگیری از اعمال مدیریت بر سود از نوع اقلام تعهدی اختیاری تاثیرگذار باشد و همچنین تاثیر کیفیت افشا به عنوان متغیر تعدیل کننده نیز در رابطه بین چهار معیار حاکمیت شرکتی و مدیریت سود اقلام تعهدی اختیاری اثری نداشته است. با توجه به نتایج به دست آمده از این تحقیق، با نگرشی مثبت به نظر می رسد در شرکت های بورس اوراق بهادار تهران اعمال مدیریت بر سود از طریق اقلام تعهدی، برای مقاصد بهبود وضعیت، افزایش کارایی و آینده شرکت انجام می شود و مدیریت آن شرکت ها صرفاً به دنبال منافع شخصی خود از طریق دریافت پاداش مبتنی بر سود و ... نبوده اند. از جنبه دیگر نیز می توان اینگونه بیان کرد که با توجه به اینکه اقلام تعهدی در بلندمدت صفر شده و هر گونه اقلام تعهدی بیش از حد معمول در یک دوره با اقلام تعهدی کمتر از حد معمول در دوره های دیگر تهاتر می شوند مدیران شرکت ها نمی توانند سود را بدون اینکه موضوع کشف شود، برای مدت زمان طولانی بیش از میزان واقعی گزارش کنند. نتایج تحقیق

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

حاضر تقریباً مشابه با تحقیق جاتینینگرام و همکاران (۲۰۱۶)، ویلانوا-ویلار و همکاران (۲۰۱۶)، کایا (۲۰۱۴)، قدرتی و فیضی (۱۳۹۴)، و باغومیان و نقدی (۱۳۹۳) بوده است.

پیشنهادات کاربردی

۱- با توجه به عدم رابطه معنادار بین متغیرهای تحقیق و همچنین با توجه به وجود احتمالی مدیریت سود اقلام تعهدی به سرمایه‌گذاران توصیه می‌شود در فرایندهای تصمیم‌گیری در رابطه با سرمایه‌گذاری خود به ابعاد مختلف کیفیت اطلاعات حسابداری، از جمله مدیریت سود توجه ویژه‌ای داشته باشند.

۲- به منظور بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری و افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به گزارش‌های مالی شرکت‌ها، به سازمان بورس اوراق بهادار و سازمان حسابرسی پیشنهاد می‌شود، الزامات گزارشگری مالی و افشا به نحوی تدوین گردد که امکان استفاده مدیریت از ابزارهای گزارشگری مالی برای دستکاری اقلام تعهدی، حداقل شود.

پیشنهادات برای تحقیقات آتی

۱- با توجه به این که این تحقیق در سطح کل شرکت‌های بورسی بوده، لذا پیشنهاد می‌شود در سطح صنایع مختلف نیز این بررسی به انجام برسد.

۲- در این تحقیق، از اقلام تعهدی به عنوان نماینده مدیریت سود استفاده شده است. لذا پیشنهاد می‌گردد از مدیریت سود ناشی از فعالیت‌های واقعی نیز استفاده شود.

۳- در این پژوهش، اقلام تعهدی با استفاده از الگوی کوتاری محاسبه شده است. لذا توصیه می‌گردد از سایر مدل‌های کشف مدیریت سود (مدل دچو و اسلن، مدل هیلی، جونز و مدل دی آنجلو) استفاده و با نتایج این تحقیق مطابقت داده شود.

منابع و ماخذ

منابع فارسی

اعتمادی، حسین، و امیرخانی، کورش، و رضایی، محبت، (۱۳۸۶)، "محتوای ارزشی افشای اجباری: شواهدی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". فصلنامه بورس اوراق بهادار، صص ۲۳۵-۲۵۲.

آقایی، محمد علی، و چالاک، پری، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه علمی پژوهشی تحقیقات حسابداری، انجمن حسابداری.

اولی، محمدرضا، و قائمی‌اصل، مهدی، و امین‌زادگان، سعیده، و عظیمی، الناز، (۱۳۹۳)، تحلیل رابطه حاکمیت شرکتی و ارزش افزوده اقتصادی در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال هفتم، شماره بیست‌ویکم، صص ۵۹-۷۰.

بابایی زکلیکی، محمدعلی، و احمدوند ژلیلا، (۱۳۸۷)، "بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران"، مجله تحقیقات مالی، ۱۰(۲۶)، صص ۴۱-۶۰.

باغومیان، رافیک، و نقدی، سجاد، (۱۳۹۳)، تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر میزان افشای اختیاری در گزارشگری سالانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

برادران حسن‌زاده، رسول، و بادآورنهدی، یونس، و بابایی، قادرحسین، (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین برخی مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی با ارزش ایجاد شده برای صاحبان سهام و ارزش افزوده اقتصادی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، صص ۱-۱۶.

بنی‌مهد، بهمن، و عرب عامری، عبدالرضا، (۱۳۹۰)، رابطه میان شاخص مدیریت سود و بدهی، پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، سال چهارم، شماره سیزدهم، صص ۱-۲۰.

پورحیدری، امید، و حسین‌پور، حمزه، (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین افشای اجباری و اختیاری با ارزش سهام شرکت‌ها، چشم‌انداز مدیریت مالی، شماره ۵، صص ۹-۲۸.

دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

با مجوز رسمی شماره ۱۶/۱۵۰۰۱۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه تهران - ۳۰ آذر ۹۶

جبالی، سمیرا، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی با پایداری سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره‌ی دوم، شماره‌ی اول، صص ۷۵-۸۴.

خدادادی، ولی، و تاکر، رضا، و زارع زاده مهریزی، محمد صادق، (۱۳۸۹)، بررسی تاثیر مدیریت سود بر مربوط بودن سود ارزش دفتری: مقایسه اقلام تعهدی اختیاری بلندمدت و کوتاه مدت، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی.

خدای پور، احمد، و قربانی، رامین، و نیک کار، جواد، و بزایبی، یونس، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر ویژگی های هیأت مدیره بر عملکرد شرکت در سطوح متفاوت رقابت بازار در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

رهنمای رودپشتی، فریدون، و هبیتی، فرشاد، و طالب نیا، قدرت‌الله، و نبوی چاشمی، سید علی، (۱۳۹۱)، ارائه الگوی سنجش تاثیر مکانیزم-های حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال پنجم، صص ۷۹-۱۰۰.

روان‌مهر، نگار، (۱۳۹۰)، "تاثیر حاکمیت شرکتی، ساختار مالکیت و موجودی نقد بر ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اداری و اقتصادی اصفهان.

سجادی، سید حسین، و عربی، مهدی، (۱۳۹۰)، تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود، مجله حسابدار رسمی، دوره ششم، شماره ۱۲، صص ۱۰۴-۱۰۸.

فخاری، حسین، هدایت تبار، (۱۳۹۰)، "مطالعه رابطه بین کیفیت افشا و مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار"، نهمین همایش سراسری حسابداری ایران، زاهدان، دانشگاه سیستان و بلوچستان.

فعلی، مریم، (۱۳۸۷)، "بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و ارزش شرکت"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

قالیباف اصل، حسن، و رضایی، فاطمه، (۱۳۸۷)، بررسی تأثیر ترکیب هیأت مدیره بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله تحقیقات مالی، شماره ۲.

قدرتی، حسن، و فیضی، سعید، (۱۳۹۴)، تاثیر حاکمیت شرکتی بر میزان مدیریت سود در بازار بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، صص ۲۰۵-۲۳۲.

مشایخ، شهناز، و اسماعیلی، مریم، (۱۳۸۵)، بررسی رابطه بین کیفیت سود و برخی از جنبه‌های اصول راهبری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره‌ی ۴۵.

مشایخی، بیتا، و محمدآبادی، مهدی، (۱۳۹۰)، رابطه مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی با کیفیت سود، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، سال سوم، شماره دوم، شماره پیاپی ۸، صص ۱۷-۳.

مشکی، مهدی، و نوردیده، لطیف، (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر مدیریت سود در پایداری سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، سال ۴، شماره ۱، صص ۱۰۵-۱۱۸.

مهرانی، ساسان، و مرادی، محمد، و اسکندر، هدی، (۱۳۸۹)، رابطه نوع مالکیت نهادی و حسابداری محافظه‌کارانه، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، صص ۴۷-۶۲.

مهرانی، ساسان، و نوروزی، سونا، (۱۳۹۴)، بررسی اثر حاکمیت شرکتی بر ارتباط بین ارزش شرکت و مدیریت سود، مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی، دوره‌ی دوم، شماره‌ی سوم، صص ۱۰۵-۱۲۲.

نمازی، محمد، و بایزیدی، انور، و جبارزاده کنگرلویی، سعید، (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات حسابداری.

نوروش، الف، و حسینی، س.ع، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین کیفیت افشا (قابلیت اتکا و به موقع بودن) و مدیریت سود، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، صص ۱۳۴-۱۱۷.

نوری فرد، دکتر یدالله، (۱۳۷۷)، "افشاء اطلاعات در گزارشگری مالی شرکتها"، چاپ اول، انتشارات موسسه حسابرسی تامین اجتماعی.

منابع خارجی

Abed.S,Al-Badainah.j, Abu Serdanehthe.J(2012).Level of Conservatism in Accounting Ppolivies and Its Effect on Earning management, International Journal of Economics and FI-

- Adut, D., Holder, A., and, A. Robin. (2013). Predictive Versus Opportunistic Earnings Management, Executive Compensation, and Firm Performance. *Journal Accounting Public Policy*, Vol. 32, Pp.
- Alexandrina, Stefanescu Cristina (2013); "How do board of directors affect corporate governance disclosure? – the case of banking system"; *The Romanian Economic Journal*, 16(47), 127-146.
- Aljifri, K. (2007). Measurement and Motivations of Earnings Management: A Critical Perspective. *Journal of Accounting – Business & Management*, 14: 75-95.
- Amman, Manuel & Oesch, David & Schmid, Markus. M. (2011), Product Market Competition, Corporate Governance, and Firm Value: Evidence from the EU Area. *European Financial Management* 36:1-18.
- Amoozesh, Nasrolla and Moeinfar, Zahra and Mousavi, Zahra (2013); "Evaluation of relationship between disclosure quality and corporate governance quality in Tehran Stock Exchange", *Universal Journal of Marketing and Business Research*, 2(1), 16-22
- Anis, R. Fraser, I. and Hussainey, K.H. (2012). "A New Measure for Disclosure Quality". *Journal of Financial Economics*, 1-45.
- Baker, T., Collins, D., & Reitenga, A. (2003). Stock Option Compensation and Earnings Management Incentives. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 18(4): 557-582.
- Banks, E. (2004). *Corporate Governance: Financial Responsibility, Controls and Ethics*. Palgrave Macmillan, Inc, New York.
- Cao, Y. Cassell, C.A. Myers, L.A. and Omer, T.C. (2012). "Does Company Reputation Matter for Disclosure Quality? Evidence from Management Earnings Forecasts". *Managerial Finance*, 1-42.
- Chang A. And Shiva K., (2010). Earnings Management and Earnings Predictability, www. Ssrn, working paper.
- Chapman, Craig J. (2011). "The Effects of Real Earnings Management on the Firm, Its Competitors and Subsequent Reporting Periods". Working paper. Kellogg School of Management.
- Chen Charles J P, Xijia Su, Xi Wu. (2010) Auditor Changes Following a Big Merger with a Local Chinese Firm: A Case Study, *Auditing*. Vol.29, Iss.1; pg.32-41
- Cormier, D., Aerts, W., Ledoux, M-J., and Magnan, M. (2009). Attributes of Social and Human Capital Disclosure and Information Asymmetry between Managers and Investors. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 26(1):71-88.
- Cormier, D., and Ledoux, M, (2012), "Performance Reporting by Oil and Gas Firms: Contractual and Value Implications". *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, No 11, PP. 131–153.
- Dutta, S., & Gigler, F. (2002, June). The Effect of Earning Forecasts on Earnings Management. *Journal of Accounting Research*, 40(3): 631-655.
- Elemans. (2012). OWNERSHIP STRUCTURE AND VOLUNTARY DISCLOSURES IN EUROPE.
- Falikhatun, Y Anni Aryani & Ananto Prabowo. (2011). "The Effects of Corporate Governance on the Intellectual Capital Disclosure". *World Review of Business Research*, Vol. 1, No. 4, Pp.66-83.
- Garcia, j.M & Beatriz, G and penelva, F, (2012). Accounting Conservatism and the limits to earnings management. <http://ssrn.com/abstract>.
- Ge, W. and Kim, J. (2010). "Real Earnings Management and Cost of Debt". CAAA Annual Conferenc.
- Gunny, K. (2010). "The relation between earnings management using real activities manipulation and future performance: Evidence from meeting earnings benchmarks". *Contemporary Accounting Research*, Vol. 27, No. 3, Pp. 855 - 888.
- Hassan, O, Romilly P., Giorgioni G., and Power, D. (2009). The value relevance of disclosure: Evidence from the emerging capital market of Egypt. *The International Journal of Accounting*. 44: 79-102.
- Healy, Paul M and Palepu, Krishna G (2001); "Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature", *Journal of Accounting and Economics*, 31(1-3), 405-440.
- Inaam, Z.G (2012). "Audit Quality and Earnings Management in the Tunisian Context". *International Journal of Accounting and Financial Reporting*. ISSN 2162-3082 2012, Vol. 2, No. 2.

Jatiningrum, Citrawati, & Abdul-Hamid, Mohammad, &, (2016), the Impact of Disclosure Quality on Corporate Governance and Earning Management, International Journal of Economics and Financial Issues. Vol. 6 (S4), 118-125.

Jerry, w. Lin, M (2010). "Audit quality, corporate Governance, and earnings management", International Journal of Auditing.

Karamanou, Iren and Vafeas, Niko (2005). "The association between corporate boards, audit committees, and management earnings forecasts: An empirical analysis", Journal of Accounting Research, 43(3), 453-486.

L.Hidalgo, Ruth, Emma Garcí'a-Meca& Isabel Martí'nez. (2011). "Corporate Governance and Intellectual Capital Disclosure". Journal of Business Ethics (2011) 100:483-495

Liu Yixin, Yixi Ning and Wallace N Davidson, (2010), "Earnings Management Surrounding New Debt Issues", The Financial Review, Vol. 45, Issue 3; P. 659.

Lokman, Norziana and Cotter, Julie and Mula, Joseph (2012); "Corporate governance quality, incentive factors and voluntary corporate governance disclosures in annual reports of Malaysian publicly listed companies", Corporate Ownership and Control, 10(1), 329-352.

Nalikka, A. (2012). Essays on Information Disclosure in Company Annual Reports, (269).

Nen-Chen, R.H., Jeng, C., Ying, W. (2013). Effect of disclosure regulation on earnings management through related-party transactions: Evidence from Taiwanese firms operating in China. Journal of Accounting and Public Policy, 32 (4): 292-313.

Rusmin, R (2010). " Auditor quality and earnings management: Singaporean evidence". Managerial Auditing Journal. Vol. 25 No. 7, 2010. pp 618-638.

Rusmin, R, Emita, W.A, Bambang, H, (2014), "The impact of surplus free cash flow and audit quality on earnings management, Asian Review of Accounting.

Sahlan, L A (2011). The Malaysian Listing Requirement Reforms and Earnings Management Practices of Public Listed Firms, The IUP Journal of Corporate Governance, Vol. X, No. 2, 7-36.

Satta, Giovanni and Parola, Francesco and Profumo, Giorgia and Penco, Lara (2015); "Corporate governance and the quality of voluntary disclosure: Evidence from medium-sized listed firms", International Journal of Disclosure and Governance, 12(1), 144-166.

Schauten, Marc B.J & Dijk, Dick van & Waal, Jan-Paul van der. (2011), Governance and the Value of Excess Cash Holdings of large European Firms. European Financial Management: 36.

Schmid, M. M., Oesch, D., & Ammann, M. (2011). Corporate governance and firm value: International evidence. Journal of Empirical Finance, 18(3), 36- 55.

Tangjitprom, N. (2013). The Role of Corporate Governance in Reducing the Negative Effect of Earnings Management. International Journal of Economics and Finance, 5(3): 213-220.

Uyar, A., Kilic, M., & Bayyurt, N. (2014). Association between firm characteristics and corporate voluntary disclosure : Evidence from Turkish listed companies. Mniascience, Intangibal Capital, 9 (4), 1080-1112.

Villanueva-Villar, M, Rivo-Lopez, E, & Lago-Penas, S, (2016) , On The Relationship Between Corporate Governance And Value Creation In An Economic Crisis.

Wang, J., Sami, H., & Zhou, H. (2009). Corporate Governance and Operating Performance of Chinese Listed Firms.- www.cbi.ir.